

MK 9030
ÁRA 50 FILLÉR

TARTALOM

Általános szempontok	1—12
Rendtartás	13—33
Az éneklés	34—55
Az énekpróba	56—70
A szereplés	71—85
A kotta	86—92
Az öltözék	93—99

ÉNEKESREND
ÉNEKLŐ IFJÚSÁG
ÉNEKLŐ MAGYARORSZÁG

Felelős kiadó: Kertész Gyula
443850. Athenaeum, Budapest Felelős: Kárpáti Antal ig.

KARÉNEKES KISKÁTÉ

99

SZABÁLY

MINDENFAJTA ÉNEKKAROK TAGJAI SZÁMÁRA

IRTA
DEÁK BÁRDOS GYÖRGY
CSIZY BÉLA RAJZAIVAL

MAGYAR KÓRUS
BUDAPEST, 1944

Pink Lady

*Az énekesek háza forrás, ahonnan béke,
szeretet és minden jó fakad.*

Johannes Chrysostomus

Általános szempontok

1. Az énekkar nemcsak zenére tanít, tehát műveltséget nyújt — ingyen, hanem szórakoztat, társaságot ad, közösségi életre nevel és testi-lelki felüdülést is szerez.
2. Énekkarba járni senkinek sem kötelező.
3. Aki énekkarba jár, az önként veszi magára a karénekes jogait és kötelességeit.
4. Minden karénekes egyformán fontos tagja az énekkarnak.
5. A jó karénekes nem kíván előjogokat a maga számára.
6. Minden énekesre szükség van, de senki sem nélkülözhetetlen.
7. Aki nem tud a közös munkába beleilleszkedni, nem való karénekesnek.
8. A jó karénekes az énekkart nagy családnak tekinti, így minden énekestársát testvérének.
9. Minden karénekes egyformán felelős az énekkar sikeréért.
10. Ha minden karénekes úgy gondolkoznék, hogy «nélkülem is fog menni az ének», akkor minden énekkar beszüntethetné a munkát.

11. A jó karénekes a magyar dalkultúra apostola. Hivatásával missziót teljesít.
12. »Egyházi énekkarban csak olyan egyének működhetnek közre, akiknek vallásos és fedhetetlen élete ismeretes és akik az egyházi szertartásokon illedelmes és ájtatos magatartásukkal erre a szent tisztségre, melyet viselnek, méltókká válnak.«

Rendtartás

13. A kórus-etikett legelemibb szabálya a pontosság.
14. A későnjáró a kórus homokzsákja: örökös akadály a közös munkában.
15. Ha komoly ok miatt késtél, feltétlenül igazold néhány szóval a késés okát az illetékesnél (karnagy, titkár, stb.). Ezzel egyúttal megbízhatóságodat és felelősségérzetedet is igazolod.
16. A hiányzást is igazolni kell. Elég egy-két szó, de ennyi feltétlenül kell, hogy becsületes jószándékról a vezetőt meggyőzd.
17. A templom kórusán a fecsegés kétszeres bűn.
18. Ne intézkedj az énekkarban önhatalmúlag, mert esetleg keresztezed a vezető szándékait.
19. Énekkari tagra sohase tégy sértő megjegyzést, sem nyíltan, még kevésbé a háta mögött.
20. Minden sérelmet (de indítványt, ötletet, stb. is) először a vezetőnek jelentsd be, lehetőleg négy szemközti.
21. Ellenségeskedést szítani az énekkarban: ezért kár kórusba járni!

- Az intrikus személye úgysis kiderül, s könnyen lehet, hogy nem azt zárják ki a kórusból, akit szeretnél, hanem téged.
22. Ha a vezető ellen van kifogásod, azt egyenesen neki mondd meg. Sokkal szívesebben veszi, mintha mástól tudja meg, hogy áskálódtál ellene.
 23. A jó karénekes nem sértődik meg minden csekélység miatt.
 24. Sohase fenyegetődz azzal, hogy »...akkor kimaradok az énekkarból.« Aki ilyen gondolattal jár kórusba, az legjobb, ha be se lép oda. Ez különben sem fenyegetődzés, mert egyedül csak te fogod megbánni.
 25. Bármilyen okból is lépsz ki a kórusból, okvetlenül jelentsd be a vezetőnek, ha csak egy sorban is. Nincs nagyobb neveltség, mint szó nélkül faképnél hagyni egy kórust, melynek előnyeiben eselleg évekig részesültél.
 26. Saját kórusodról vagy jót, vagy semmit.
 27. Énekkarodban sohase dicsekedj kevésbé tehetséges társaid előtt jövedelmeddel, állásoddal, stb.
 28. Ne kritizáld énekes társaid öltözetét, szegénységét, stb., mert könnyen lehet, hogy a karvezető így válaszol kifogásaidra: — Nagyon örülnék, ha a kifogásolt tag helyett egy másik: zeneileg képzett, jó hangú, megbízható és állandó tagot hoznál. Vállalkozol erre?
 29. Ha hónapokig nem jártál az énekkarba, nem illik akkor jönnöd először, amikor éppen kirándulást, bált, stb. rendez a kórus.

30. Ne különülj el az énekkarban, de ne is akarj mindenáron középpont lenni.
31. Ne hidd, hogy mindenki csak téged figyel a kórusban.
32. Ne várd, hogy a vezető csak veled foglalkozzék (pld. kiránduláson, stb.). A jó énekkarban a közösség szelleme uralkodik.
33. Nem a karvezetőnek énekelsz, hanem a közösségnek: ~~templomnak~~, egyesületnek, üzemnek, iskolának — és magadnak.

Az éneklés

34. Csak derős lélekkel lehet igazán szépen dalolni; ezért mikor énekelsz, tedd félre gondjaidat.
35. Éneklés előtt lehetőleg ne végezz nehéz és fárasztó testi munkát.
36. A templomi énekes ne az utolsó pillanatban érkezék a kórusra. A lépcsőn való felsietés után percekig nem jut majd levegőhöz s képtelen lesz énekelni.
37. Sohase erőlködj éneklés közben, az összes izmok, különösen a nyakon, lágyak maradjanak.
38. Ne rezgess a hangodat. Nem szép!
39. A testmozgás is főlöseges éneklés közben: a fej, a vállak, stb. ne rezegjenek.
40. Egyenesen állj vagy ülj, amikor énekelsz. Ne támaszkodj hátra. Mindkét talpad érje a földet, ezekkel támaszd meg a testedet.
41. Ne akarj hangoddal úgy kitűnni a többiek közül, hogy korábban kezdjed az éneket, vagy tovább húzod a végén a kelténél.
42. Sohase állj vagy ülj úgy a kórusban, hogy ne lásd a karnagyot, vagy ő ne lásson téged.
43. Kezdésnél és befejezésnél feltétlenül nézz a vezetőre. Egyébként is minél többször!

8

44. A jó énekesnek sohasem »hallatszik ki« a hangja a kórusból.
45. A jó énekkarban nincsenek »vezető énekesek«, hanem csak szólások.
46. Az igazi énekes nem vár a szomszédjára, mikor el kell kezdeni az éneket.
47. A halk éneklést sohasem úgy oldjuk meg az énekkarban, hogy egyesek egyszerűen elhallgatnak, hanem mindenki énekel ugyan, de halkán.
48. Az erős éneklés sohase legyen kiabálás, még kevésbé ordítózás.
49. Ne akarj szólózni.
50. Igyekezz az énekkari műveket kívülről is megtanulni.
51. Zeneelméleti tudás nélkül nincs jó karénekes.
52. Minden alkalmat ragadj meg, hogy más kórusokat is meghallgass.
53. Idegen nyelvű kórusművek szövegét fordítsd le magadnak.
54. Ne fintorgasd az arcodat, ha valamelyik szólam hibáz. A vezető tudja a legjobban, hogy hiba történt, ő a hivatott rá, hogy kijavítsa azt.
55. Vigyázz a torkodra, tüdődre. A karénekes egészsége nem csak a magáé, hanem a kórusáé is!

9

Az énekpróba

56. Az énekpróba elsősorban tanulás és munka s csak azután szórakozás.
57. Énekpróba közben fecsegni: a legnagyobb bűn a kórus ellen!
58. A közbeszólás illetlenség. Ha fontos és közérdekű mondanivalód van, kézfejtartással jelezd.
59. A nem-éneklés szabotázs! A legviszataszítóbb dolog ilyesmivel adni kifejezést nemtetszésednek. Olyan fegyelmértés, mintha a menetelő hadsereg egy katonája egyszerűen kiállna a sorból.
60. A legnagyobb neveletlenség kinevetni a másik szólámat, ha hibáz. Azért vagyunk próbán, hogy a hibákat kijavítsuk, nem pedig hogy kinevessük.
61. A kölcsönös tisztelet azt parancsolja, hogy amíg az egyik szólam próbál, a többi figyelemmel és csendben várja, míg rá kerül a sor.
62. A jó énekes figyelemmel kíséri a másik szólam próbáját is, mert sokat tanulhat belőle (belépések, stb.); időt takarít meg a karvezetőnek, hogy ne kelljen sokszor ugyanazt minden szólámnak külön-külön megmagyaráznia; bármely pillanatban az ő szólamát is bevonhatja a vezető a próbába, s ha azt sem tudja,

10

63. Csendben várd be, míg a másik szólam próbál. Neked sem fog jól esni, ha éneklés közben fecsegni a hátad mögött, vagy kötőtűkkel zörögnek, stb.
64. Ha már elkéstél, a legnagyobb csendben és észrevétlenül foglald el helyedet. Ne tetézd hibádat azzal, hogy másokat is megzavarj a munkában.
65. A próbaterebben a dohányzás szigorúan tilos.
66. Csak tiszta lehellettel jöjj a kórusba. Nincs szörnyűbb, mint mikor szomszédod két órán át kénytelen a bor- vagy fokhagymaszagot eltűnni!
67. Azért jársz énekkarba, hogy énekelj. De ha fáj a torkod és mégsem akarsz elmaradni az énekpróbáról, mondd meg előre a vezetőnek, hogy ma nem tudsz énekelni, mert mi sem zavarja jobban a karnagyot, mint mikor azt látja, hogy egy énekes nem énekel, s nem tudja, hogy miért?
68. Próba, hangverseny stb. végén a kottáidat ne hagyj szanaszét dobálva és ott nyitva, ahol épen abba hagyta az éneket, hanem becsukva és egy helyre tedd le az összeset.
69. A jó karénekes rendszeresen jár énekpróba.
70. Csak a rendszeres énekpróba-látogatás tesz valakit jó karénekesé.

11

A szereplés

71. Az énekes számára a szereplés kezdetét jelző időpont mindig legalább egy negyedórával korábbi időt jelent.
72. Szereplés előtt ne kezdj vitába senkivel sem a kórusban. A jó énekes próbaköve: a közösség érdekében háttérbe tudja szorítani önmagát!
73. Szereplés előtt sohase terjessz valami „szenzációs” hírt az énekesek között, mert ha felkavarod a kórus nyugalmát, könnyen veszélybe kerülhet a siker.
74. Szereplés előtt és a szünetben az énekkar minden tagjának együtt kell maradnia. Hányszor előfordult már, hogy a koncertszünetben az énekesek szanaszét szaladtak: ismerőseik üdvözlésére, egy cigarettára, stb. s mire folytatni kellett volna a műsort, az énekkar nem volt sehol. Mintha a zongoraművész ujjai tűzféle szaladnának, s úgy kellene azokat újból megkeresnie, hogy folytathassa játékát.
75. A dobogón álló énekesnek minden mozdulatát ezer kritikus szem figyeli.
76. Ne fészkelődj a dobogón, ne beszélgess a szomszédoddal, s a felvonulás szabályait tartsd be.

12

77. Ne integess a dobogóról a közönség soraiban helyet foglaló ismerőseidnek.
78. Ha — Isten ments — leejtled a kottádat nehogy lehajolj érte!
79. Ha valaki hibáz, meg se moccanj! Lehet, hogy észre sem vették...
80. A közönség nagyobb része a külsőségekből fogja megítélni az énekkar fegyelmességét, s részben igaza is van; a jó énekes nagyszerűen tudja magát fegyelmezni.
81. A dobogón állva ne bujj el a kottád mögé.
82. Éneklés előtt ne egyél diósat, ne igyál hideget.
83. Nem az áll a dobogón az első sorban, aki régebbi énekes, vagy jobban tudja a dolgát, mint a többi, hanem akit a karvezető oda állít. Ősi szabály: a kisebbek elől, a magasabbak hátul. A sorrend tehát nem a rangsor kérdése, hanem pusztán a testi magasságé.
84. A jó énekes sohasem mondja azt: „Én ezt úgyis tudom, nekem nem kell próbára járnom.” Vajjon engednek-e olyan futball-játékoszt részt venni a döntő mérkőzésen, aki hónapokig távol volt a tréningtől?
85. Az énekes, aki hetekig nem járt az énekkarba s csak a szereplés előtti egy-két próbán vesz részt, hasonló ahhoz, aki a száguldó vonatra akar felugrani.

13

A kotta

86. A jó énekes az énekkar vagyonára, elsősorban a kottákra a legnagyobb gonddal vigyáz. Hiszen végeredményben a sajátjára vigyáz ezáltal: övé a kotta, ő énekel belőle.
87. A kotta legjobban a kihajlítás által romlik.
88. Tilos a kottákat gyúrni, szamárfülezni, nyálazni, (belegségterjesztés! hiszen legközelebb más kezébe kerülhet ugyanaz a kotta), összefirkálni és a földre ejteni: ettől piszkolódik a legjobban.
89. Ha el akarsz vinni kottát, feltétlenül szólj a vezetőnek, (kottatárosnak, stb.) és adj elismervényt róla. Így nem kerül sz gyanuba a kotta eltűnése miatt, másrészt a vezető előtt szorgalmadat is bizonyíthatod.
90. Ha kölcsönvettél kottát az énekkarból, a legközelebbi alkalomkor feltétlenül hozd magaddal, mert szükség lehet rá. Legfeljebb újból elkéred.
91. A kölcsönvett kottát ne használd tízóraipapírnak. Épp oly tisztán és gyűretlenül hozd vissza, mint ahogy elvitted.
92. Éneklés közben a kottát úgy tartsd, hogy ha bele is nézel, látómeződbe a karvezető mozdulatai feltétlenül belessenek.

14

Az öltözék

93. Énekléshez kényelmes ruhát vegyél fel. Szoros öv, magas vagy szűk gallér ne legyen rajtad.
94. Kerüld a feltűnő és kihívó öltözéket.
95. Hányszor látjuk azt, hogy éneklés előtt a férfiak valóságos nekivetkőznek: leveszik a nyakkendőket, kigombolják a gallért, stb. A helyes öltözék és helyes éneklés mellett teljesen fölösleges magunkon bármit is kigombolni.
96. Akármilyen meleg van a templom kórusán, ott nem illik ingujjra vetkőzni.
97. Énekesnők ne jöjjenek a templomkórusra túlságosan kivágott ruhákban.
98. A dobogón is fontos az egységes öltözék. Ha egyszer csokor-nyakkendőben egyeztetek meg, ne fitogtasd az egyéniségedet azáltal, hogy egyedül csak te veszel fel hosszú nyakkendőt.
99. A nők ne akarjanak azzal tündökölni az énekkarban, hogy minden próbára más ruhában jönnek el. Ez főleg egyházi énekkarban kelt visszatetszést.

15